

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

בא - יו"ד שבט

בדורות הקודמים היתה "הסתלקות" משא"כ בדורנו זה
מתחילים כבר בשירה בתופים ובמחולות על הגאולה

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות יום ד' פ' בא, ג' שבט, ו' שבט ה'תשנ"ב

– תרגום מאידית –

נאמר⁸, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", יש לומר, ש"בא אל פרעה" (התחלת גאולת מצרים) הוא הקדמה גם לגאולה העתידה.

וצריך להבין מהי השייכות ד"בא אל פרעה" לגאולה – דלכאורה תוכנם הפוך: "בא אל פרעה" מורה שפרעה נמצא בתוקף, ומשה צריך לבוא אליו ("בא") ולהודק אליו (עד שפרעה אמר לו לאחר מכן, בהמשך הפרשה⁹, "לך מעלי השמר לך אל תוסף לראות פני כי ביום ראותך פני תמות"), להיפך מגאולת מצרים שענינה ביטול תוקף פרעה ולנצח אותו, ועי"ז – להשתחרר, לצאת וללכת (מפרעה מלך) מצרים!?

ב. ויובן בהקדים שאלה כללית בענין "בא אל פרעה":

כל ענין בתורה הוא ענין נצחי¹⁰ (ובמילא) הוראה נצחית לכל הדורות. ועפ"ז – מהי ההוראה הנצחית מ"בא אל פרעה", אחרי שביטלו וניצחו את פרעה (מלך מצרים) בגאולת מצרים, ועאכו"כ לאחר הגאולה האמיתית והשלימה כש"ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹¹, ולא נשאר שום רושם מפרעה, ומעין ובדוגמת זה – בסוף זמן הגלות, כשנסתיימו כבר כל הברורים דקליפת פרעה וכיו"ב (כמדובר כמ"פ).

ויש לומר הביאור בזה ע"פ הידוע שכל ענין בעולם, אפילו דברים שהם היפך הטוב והקדושה, יש להם שורש למעלה

א. ציווי ה' למשה "בא אל פרעה" הוא ההתחלה – ושמחי – של הפרשה שמדובר בה אודות גאולת בני ישראל בפועל ביציאת מצרים, "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים גוי הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם"³.

מכיון שכל פרשת יציאת מצרים נקראת על שם "בא אל פרעה" (וכידוע) ששם הפרשה מורה על תוכן כל הפרשה, מובן, ש"בא אל פרעה" קשור ונוגע לתוכן גאולת מצרים (בהמשך הפרשה).

זאת אומרת: נוסף לכך שכל פרטי שליחותו של משה אל פרעה הם הכנה לגאולת מצרים, ניתוסף בזה בנוגע ל"בא אל פרעה", בהיותו ההתחלה ושם פרשת הגאולה, ונוסף לכך התחלה הנאמרת (לא כהקדמה לענין נוסף, אלא) בתור ציווי בפ"ע של הקב"ה למשה ("ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", ותו לא⁶) – ש"בא אל פרעה" הוא הקדמה לגאולה עצמה והתחלתה בפועל.

ותיררר מו: ע"פ הידוע? שיציאת מצרים היא התחלת ופתיחת (כל הגאולות, כולל) הגאולה העתידה (עלי

1) כן נקראת ("בא אל פרעה") ברמב"ם סדר תפלות כל השנה (בסוף ספר אהבה), ובאבודרהם בסדר הפרשיות וההפטרות.

2) משא"כ בפ' שמות ובפ' וארא מדובר אודות ההבטחה וההכנה ליצי"מ.

3) פרשתנו יב, מא. נא.

4) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ובכ"מ.

5) ראה לקו"ש ח"ו ע' 57 ואילך. וש"נ.

6) ראה בארוכה סה"ש תנשא ח"א ע' 273

ואילך.

7) ד"ה כימי צאתך תשי"ח פ"ב (ע' 164).

8) מיכה ז, טו.

9) יו"ד, כח.

10) ראה תניא רפ"ז. ובכ"מ.

11) זכרי' ג, ב.

קרוב בגין דחמא לי' משתרש בשרשין עלאין, כיון דחמא קב"ה דדחיל משה ושלחן ממנן אחרנין לעילא לא יכלין לקרבא לגבי, אמר קב"ה הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו¹⁹, וקב"ה אצטרך לאגחא בי' קרבא ולא אחרא, כמה דאת אמרת אני ה'".

זאת אומרת, שבגלל התוקף דעצם קליפת פרעה (התנין הגדול) בביתו בארמון המלך (ששרשו "בשרשין עלאין"), פחד משה להכנס לשם. ולכן לא אמר לו הקב"ה "לך אל פרעה" (שילך לבד), אלא "בא אל פרעה", שיבוא יחד עם הקב"ה ויכנס לפרעה, הקב"ה מוליך אותו יחד אתו אל הפנימיות והעצם (דקליפת) פרעה (אדרין בתר אדרין, חדרים לפנים מחדרים²⁰), בכדי לכבשו לגמרי ("לאגחא בי' קרבא").

לפ"ז צריך להבין מהו הפירוש ב"בא אל פרעה" דקדושה ("דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"): איך שייך בנוגע לפרעה דקדושה (גילוי אלקות) - "דחיל משה", שמשא "יפחד" להכנס לשם לבדו, ושיוזקק לכך שהקב"ה יצווה עליו "בא אל פרעה", ויכניסו לשם ("עייל לי' קב"ה")!?

ויש לומר הביאור בזה:

פרעה דקדושה הוא גילוי הכי נעלה דאלקות, הן בעצם הגילוי - (א) גילוי כל האורות, כולל האורות והדרגות הכי נעלות באלקות - "כל נהורין וכל בוצינין", עד ל"כל מה דהוה סתים", והן באופן הגילוי - (ב) באופן ד"אתפריעו" מלשון פרוץ (בלי סדר), ז.א. למעלה מסדר ומדידה והגבלה.

בקדושה. וזהו (שרשם בקדושה) אמיתית העניין¹², אלא לאחר ריבוי השתלשלות, בכמה וכמה מסכים ופרסאות והעלמות והסתרים כו', נשתלשל למטה דבר שלהפך¹³.

כך גם בנוגע לפרעה: איתא בזהר¹⁴ (על הפסוק¹⁵ "והקל נשמע בית פרעה") "בית פרעה דא היא סימניך לעילא, ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהוה סתים מתמן אתגלי, ובגין כך קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין בגין לאגהרא להווא קול דאקרי קל בלא וא"ו". ומפרעה בשרשו דקדושה (הענין דפריעה וגילוי אלקותו ית'¹⁶), משתלשל פרעה למטה¹⁷, בכל תקפו בלעזו¹⁸.

ג. עפ"ז יובן הענין ד"בא אל פרעה" בשרשו בקדושה:

בזהר פרשתנו¹⁹ מבאר הענין ד"בא אל פרעה" כפי שהוא בפרעה למטה: "מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי לי', מאי בא, אלא דעייל לי' קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא דכמה דרגין משתלשלין מיני', ומאן איהו רזא דתנין הגדול, ומשה דחיל מיני' לא קריב אלא לגבי' אינון יאורין ואינון דרגין דילי', אבל לגבי' דחיל ולא

12 ובתורה נאמרים הענינים כפי שהם לאמיתתם בשרשם בקדושה, כמבואר במק"א (ראה לקו"ש ח"כ ע' 341 ואילך. ספר השיחות תשמ"ח ח"א ס"ע 36 ואילך. ועוד) בענין "יעקב ועשו האמורים בפרשה" (ל' רש"י ר"פ תולדות).

13 ראה בארוכה סה"ש תשמ"ח שם. וש"נ.

14 ח"א ר"י, א.

15 ויגש מה, טז.

16 ראה תו"א ד"ה ויהי מקץ (לא, א). תו"ח

שם רפ"א (עד, א). פ"ז (עז, סע"ד ואילך).

17 תו"א שם לא, ג.

18 לד, א.

19 יחזקאל כט, ג.

20 פ"י דרך אמת.

ביכלתו של נברא מוגבל לקבל את הגילוי ד, "כל נהורין", ועוד גילוי באופן שלמעלה ממדידה והגבלה (אתפריעו), הבא מהעצמות!?

"אינון יאוריין ואינון דרגין דילי", הגילויים דסדר השתלשלות, אותם יכול נברא לקבל, ולכן לא פחד משה לגשת אל פרעה כפי שנמצא בדרגה זו (בביתו, ועאכו"כ מחוץ לביתו).²³ אבל כפי שפרעה מלשון "אתפריעו כו" כל נהורין" נמצא בביתו בכל התוקף - הגילויים דעצמותו ית' - מכך הוא נתיירא, כי נשמה בגוף מצ"ע לא יכולה לקבל זאת!

ויש לומר שזה מרומז גם בהמשך הפרשה: כשפרעה אמר למשה, "לך מעלי השמר לך אל תוסף ראות פני כי ביום ראותך פני תמות", הסכים לכך משה באמרו, "כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך".²⁴ מזה מובן, שלדברי פרעה יש מקום בתורה וקדושה, אלא שכמו שזה בקדושה ה"ז טוב בשלימות. והענין בזה: מכיון שהגילוי דפרעה דקדושה הוא למעלה מכל מדידה והגבלה ("אתפריעו כל נהורין"), לכן, "ביום ראותך פני תמות". מצד דרגת משה (מצ"ע)²⁵ אין ביכלתו של נברא להשאיר נשמה בגוף בשעה שהוא מקבל את הגילוי ד, "ראות פניך" דפרעה, ורואה את הפנימיות ("פניך") ד, "אתפריעו כל נהורין", גילוי שלמעלה מכל מדידה והגבלה; הגילוי ד, "ראות פניך" הוא דוקא כפי שהנשמה

ותירה מזו: ה, "אתפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין כו" בא דוקא מעצמותו ומחותו ית' [ובלשון הזהר: "בית פרעה כו" ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין כו" קב"ה אפיק כל נהורין כו", שבבית (דירה) נמצא המלך בגילוי בכל עצמותו]²⁶ - שכן אור הוא מצ"ע מוגדר בגדר וציוור מסויים של גילוי (אור), וכל דרגא והמשכה באור - נמשכת בסדר מסויים בהתאם לציוורו וגילוי הפרטי, והגילוי (אור) הוא מצ"ע באופן של גילוי בסדר והדרגה; מובן מזה, שבכדי שיהי הגילוי ד, "כל נהורין כו" ו, "כל מה דהוה סתים" (היפך הגילוי), ועוד באופן של "אתפריעו" (למעלה מסדר והדרגה), ה"ז צריך לבוא מעצמותו ית', שהוא ה, "מקור" (כביכול) ד, "כל נהורין כו" [בלשון הזהר בפרשתנו: העצם דפרעה, דכמה דרגין משתלשלין מיני"],²⁷ ויחד עם זה "מקור" כזה שלמעלה לגמרי מכל גדר מקור וגדר מאור ואור, ולכן נמצאים ממנו, "כל נהורין כו" וכל מה דהוה סתים" ובאופן ד, "אתפריעו".²⁸

עפ"ז מובן מדוע, "משה דחיל מיני" ולא קריב, כי הוא ראה איך הגילוי דפרעה (דקדושה) מושרש "בשרשין עלאין", ולכן פחד להכנס ל, "בית פרעה", בו ישנו גילוי העצם דפרעה דקדושה, שכן נברא מוגבל, נשמה בגוף, לא יכול לקבל את הגילויים הנפלאים דעצמותו ית', "דאתפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין כו"; איך

(23) ראה סה"ש תנשא"א ח"א ע' 274-5. וש"נ.

(24) פרשתנו יו"ד, כח-כט.

(25) ולכן הסכים משה לדברי פרעה, "כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך", כי לדעתו - מצד דרגת משה - לא יתכן שאדם נברא, נשמה בגוף, יכיל בתוכו הגילוי דפרעה דקדושה. אבל באמיתית הענין - כן הוא בכח העצמות ("בא אל פרעה"), כדלקמן בפנים.

(21) ראה אוה"ת בלק ע' תקצו. המשך תרס"ו ס"ע ג. הנסמך בסה"מ מלוקט ח"ב ע' כו הערה 35.
(22) וראה תו"ח שבהערה 16 (עח, סע"א), ש"פרעה" מלשון פריעה וגילוי - "הוא בחי התגלות הפנימית דוקא כי ל' פריעה לא שייך רק לגלות מתוך ההעלם והכיסוי כו". ועפ"ז מובן עוד יותר שהוא לא בכח האור (שענינו גילוי), כ"א דוקא בכח העצמות.

(כנ"ל ס"ג): ידוע²⁸ שהאור (קודם שנתגלה) כלול בעצמות המאור ממש, רק ששם אי"ז בבחי' אור; אלא ביכולת העצמות (וקדמון כקדמותו ית'²⁹), שנושא הכל וכל יכול, ו"אתפריעו מיני' כל נהורין". ולכן, גם האור כפי שהוא נמשך בגילוי (בציור אור), שקשור בציור והגבלה כלשהי (ומצ"ע אי"ז באופן ד"אתפריעו"), נמשך בו מהעצמות שלימות הגילוי ד"כל נהורין", ויתירה מזו – שהמדידה והגבלה ד"כל נהורין" גופא היא באופן ד"אתפריעו", למעלה ממדידה והגבלה³⁰.

ומזה משתלשל למטה יותר הכח לחיבור ההפכים דבלי גבול וגבול (באור גופא), ולמטה יותר – החיבור דאור וכלי³¹, עד – החיבור שנשמה וגוף, שגם נשמה בגוף מוגבל יכולה לקבל את האור הבלי גבול עד לגילוי ד"פרעה", "אתפריעו כל נהורין" מעצמותו ית', ויתירה מזו – שנשמה בגוף תוכל להכנס לשם ("בא אל פרעה"), "אדרין בתר אדרין", בפנימיותו ובתוכיותו³² ממש.

ה. ביאור הטעם מדוע עשה הקב"ה את החידוש ד"בא אל פרעה", שמשם כנשמה בגוף יוכל לקבל את הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" – יובן בהקדים ביאור תוכן הענין דגאולת מצרים בכלל (ש"בא אל פרעה" הוא ההקדמה והתחלה לזה, כנ"ל):

היא למעלה ממדידות והגבלות של הגוף הגשמי והמוגבל²⁶.

ד. על כך הוצרך להיות ציווי מיוחד ונתינת כח מיוחדת מהקב"ה למשה – "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", "עייל לי' קב"ה אדרין בתר אדרין": עצמותו ית' – שלמעלה מ(כל גדר ד)בלי גבול וגבול – מביאה את משה לפרעה, שגם בהיותו נשמה בגוף מוגבל ביכולתו לקבל את הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" מעצמותו ית'!

הביאור בזה:

פרעה מלשון "אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו'" ניתן לפרש בשני אופנים: (א) הגילוי דכל האורות (כל נהורין) ובאופן ד"אתפריעו", למעלה מסדר והדרגה. שזה מורה שהגילוי בא מעצמותו ית' שלמעלה מגדר אור, ולא מתייחס לאור בגדרו וצירו הוא, שכן מצד דרגת האור (אפילו בהיותו מעין המאור) אין הוא באופן ד"אתפריעו" (כנ"ל). (ב) "כל נהורין", דרגת וציר האור עצמם הם באופן ד"אתפריעו" – גילוי שלמעלה ממדידה והגבלה וציר. זאת אומרת, שגם הציור ומדידה והגבלה ד"כל נהורין" הוא באופן דלמעלה ממדידה והגבלה ד"אתפריעו"²⁷.

וחיבור ההפכים (ד"כל נהורין" ו"אתפריעו") הוא דוקא בכח העצמות

(28) המשך תרס"ו ע' קפב ואילך.

(29) שם ע' קסט.

(30) משא"כ מצד זה שעצמותו ית' הוא מופשט ולמעלה מכל גדר מאור ואור, הרי האור אינו מתייחס לעצמותו ית', והגילוי שלו אינו באופן ד"אתפריעו" שלמעלה ממדידה והגבלה, שזהו דוקא בכח העצמות.

(31) ראה לעיל הערה 27.

(32) ראה אות"ת וראו ע' קצו (בפירוש "בא אל פרעה" דלע"ו).

(26) וע"ד "לא תוכל לראות את פני כי לא ראיני האדם והי' (תשא לג, כ).

(27) ראה תו"ח שם (עו, סע"ד ואילך) ב' פירושים ב"פרעה" מלשון פריעה וגילוי: גילוי התיצוניות, וגילוי הפנימיות (שזהו אמיתית ענינה של פריעה, כנ"ל הערה 22). ושם (בהמשך לפירוש השני ב"אתפריעו"): "עיקר המכוון שהוא בהשתלשלות העולמות שיהי' התגלות הפנימי' בחיצוני' הכלי דוקא באופן שלא יסתייר הכלי לאור כלל וכמו שהי' במי"ת. וכמו שיהי' לע"ל כו".

מזה מובן, שבגלות מצרים ויציאת מצרים - המהוים הכנה לגילוי העצמות למטה במתן תורה - מודגשת ההקדמה לביטול הגזירה, המעבר ממצב של פירוד בין עליונים ותחתונים למצב של אחדות ביניהם, כהכנה לשלימות האחדות ביניהם במתן תורה עצמו.

ויש לומר ששלב עיקרי בזה נפעל ע"י ציווי ה' למשה, "בא אל פרעה", כדלקמן. ו. ובהקדים, שעד"ז מצינו בהתחלת שליחותו של משה להוציא את בני"מ מצרים:

בביאור טענת משה להקב"ה, "לא³⁹ איש דברים אנכי גו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי", ולכן, "שלח⁴⁰ נא ביד תשלח"⁴¹ - מבואר בכ"מ⁴², שבגלות מצרים, "דיבור (משה) הוה בגלותא"⁴³, ולכן טען משה שעל ידו לא יכולה להיות הגאולה למטה⁴⁴.

ובשרש הענינים ה"ז בגלל מעלת משה, שמצ"ע הוא בדרגא שלמעלה מגילוי בדיבור, למעלה אפילו מהגילוי דתורה שבכתב ותושבע"פ למטה, [כבד פה באורייתא דבעל פה וכבד לשון

הכוונה דגאולת מצרים היא - מתן תורה, כפי שהקב"ה אומר למשה מיד בתחילת שליחותו: „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"³³. החידוש דמתן תורה הוא - גתינת התורה והמצוות למטה לבני"מ נשמות בגופים, בכדי שיוכלו להגשים את תכלית וכוונת בריאת כל העולם: נתאוהו הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים³⁴, שבמדידה והגבלה והעלם והסתר דנשמה בגוף בתחתונים, יהי" גילוי העצמות, (כביכול) כמו אדם הנמצא בגילוי בכל עצמותו בדירתו הפרטית²¹ (ומכ"ש בנוגע להקב"ה, בורא העולם ומנהיגו), כפי שיתמלא בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה (ומעין זה הי' במתן תורה), כמ"ש³⁵, "ולא יכנף עוד מוריך"³⁶, הוא יהי' בדירתו בגלוי בלי שום לבושים, אפילו בלי לבושים הכי עליונים (כנף העליון).

וכידוע³⁷, שקודם מתן תורה, היתה ה„גזירה" בין עליונים ותחתונים, שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה, ובמתן תורה נעשה ביטול הגזירה, הנתינת כח להמשיך בתחתונים הגילוי דעליונים, עד לדרגות הכי נעלות באלקות, עד מעצמות ומהות, כך שהגוף הגשמי בעולם הזה הגשמי נעשה קדוש, עד לדירה לו יתברך - עד שבכל העולם נמצא בגלוי ש„ישראל וקוב"ה כולא חד"³⁸.

(39) שמות ד, י.

(40) שם, יג.

(41) „ביד מן דכשר למשלח" (תרגום אונקלוס עה"פ), „שלח נא ביד אדם מדבר צחות שיהי' כשר וראוי לשליחות נכבדות כזאת כו" (רמב"ן שם).

(42) זח"ב כה, ב. ד"ה ויאמר גו' מי שם פה באוה"ת שמות ע' עה. ד"ה הנ"ל תרכ"ז (ע' עה ואילך). תרנ"ה (ס"ע עו ואילך).

(43) לשון זוהר שם.

(44) וראה ד"ה ויאמר גו' מי שם פה תרע"ח (ע' קלח), שפליאת משה היתה, „איך יכול להיות גילוי אואי"ס עד למטה מטה, וגם ראה הקליפה הקשה דמצרים שמונע ומעכב ביותר כו" (ראה ד"ה זה

תרל"ד (ע' קכ). תשי"ט.

(33) שמות ג, יב.

(34) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקות ג.

במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפל"ו.

(35) ישע"ל, ל, כ.

(36) תניא שם (מו, א).

(37) ראה תנחומא וזרא טו. שמו"ר פ"ב, ג.

ועוד.

(38) ראה זח"ג עג, א.

נכונים"50 [ונוסף לכך גם, אהרן אחיך יהי נביאך"51, "ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו גו"52, "הוא יהי לך לפה"53] - בכדי שהדיבור יתגלה בשלימות, גם ע"ד הטבע]. אבל אז הוא לא התרפא54, שלכן לאח"ז אמר משה, "אני ערל שפתים"55. וזה נפעל ע"י הגילוי ד, "אנכי (אהי עם פיך)" דמתן תורה (התחלת עשרת הדברות)56, שלכן בכחו לפעול יציאת מצרים ("אף שהדיבור הוא בבחי' גלות"), "רק בכדי שיהי גילוי הדיבור לגמרי בכללות העולם צ"ל שבירת קליפת מצרים" ע"י "אנכי אהי עם פיך"57, וזה מביא לאח"ז - גילוי הדיבור במתן תורה, "אנכי ה' אלקיך"58, שאז58 משה התרפא לגמרי57.

ז. עפ"ז יובן ג"כ הענין ד, "בא אל פרעה" דקדושה בגלל זה ש, "משה דחיל מיני"59:

משה מצד דרגתו הוא (מצ"ע) - "כבד פה וכבד לשון" (בגלל הריבוי אורות גדולים שלמעלה מכלים) - חשש איך יוכלו הכלים לקבל את האורות הגדולים ד, "אתפריעו כל נהורין"; וזהו החידוש בציווי הקב"ה אליו, "בא אל פרעה", "עייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין": בזה נתן לו הקב"ה את הכח - כח העצמות - שהכלים דנשמה בגוף יוכלו לקבל

באורייתא שבכתב"45], משה46 הי' "כבד פה" כי "שרשו מתהו ששם היו האורות גדולים ולא היו יכולים להתלבש בכלים, וזהו ענין כבד פה שלא הי' יכול להשפיע אור שכלו לתוך כלי הפה"47, ולכן אמר "שלח נא ביד תשלח" (משיח צדקנו), "דהיינו מי שהוא מעולם התקון"47, בו הכלים מרובים להכיל האורות.

וע"ז ענה לו הקב"ה, "מי שם פה לאדם גו' הלא אנכי הוי' גו' ואנכי אהי' עם פיך והוריתך אשר תדבר"48: מצד עצמותו ית' שהוא כל יכול (והוא מקור לכלי הפה דעולם התיקון והאורות מרובים דתהו), הוא יכול לפעול שגם בגלות מצרים, וגם אצל משה (שמצ"ע הוא למעלה מגילוי בכלים), יהי' הגילוי בדיבור בפה, "ואנכי אהי' עם פיך", "פי', אף שמצד שרשך מתהו אין לך כלים כאלו אבל אנכי הוי' שעשיתי את הכלים דתקון ואת עולם התהו אני יכול להפך הדבר להתערב בחי' תהו ותקון יחד היינו המעלות דשניהם, שיהיו האורות מרובים כמו בתהו כו' וגם בחי' המעלה דתקון שיהיו הכלים מרובים מאד"49.

אלא שאז - במצרים - "ואנכי אהי' עם פיך" הי' גילוי בדרך נס - שבשעה שמשו דיבר עם פרעה, "יהיו דבריו

(45) זח"ג כח, רע"א. וראה מקומות שבהערה

42.

(46) בהבא לקמן - ראה תו"א וארא ד"ה ויאמר גו' מי שם פה (נא, ד ואילך). תו"ח שם (נט, א ואילך).

(47) ל' התו"א שם, ב.

(48) שמות ד, יא"יב.

(49) תו"א שם נב, סע"ב"ג. וראה תו"ח שם בסופו גו' (סח, א): "הלא אנכי כו' כי כל יכול לעשות מתהו תיקון ומתיקון תהו. יכול לעשות ג"כ היפך האור לכלי והכלי לאור. ויכול להיות היש בבחי' אין והאין בבחי' יש כו'".

(50) שמו"ר פ"ג, טו. הובא באוה"ת שבהערה

42.

(51) וארא ז, א.

(52) שמות שם, טו.

(53) שם, טז.

(54) דב"ר רפ"א. זח"ב שם. רמב"ן שמות ד,

י"ד. וראה גם שמו"ר שם.

(55) וארא ו, יב. ל.

(56) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(57) סד"ה מי שם פה תרנ"ח (ע' פו).

(58) דב"ר וזהו שבהערה 54.

בגופים, נשמה בריאה בגוף בריא [כידוע⁶¹ שבמ"ת התרפאו כל בני" (כולל משה, כנ"ל). וי"ל שזה מרומז גם באמירת הקב"ה לבני" קודם מ"ת, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש⁶², שגם כפי שהם „גוי” בעולם הזה הגשמי, הם „קדושים” עד לדרגת „ממלכת כהנים” – „כהנים גדולים”⁶³, שכהן גדול צריך להיות שלם הן בגופו והן בממונו⁶⁴, ואפילו בלבושיו – „לכבוד”⁶⁵ ולתפארת”⁶⁶], שכפי שבני" נמצאים בתור נשמות בגופים הם „כולא חד” עם הקב"ה.

ועד"ז נמשך גם בעולם – החיבור דעליונים ותחתונים שנפעל במ"ת, עד לגילוי העצמות בתחתונים.

והיות שזוהו חידוש גדול (שנברא נשמה בגוף מוגבל מתאחד עם בלי גבול, עד להעצמות), כפי שמשה התפלא על כך ו„דחיל מיני” – לכן, כהכנה והקדמה לזה ה' „ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה”, שבהיותו נשמה בגוף (משה), כפי שנמצא במדידה והגבלה ובמצב שיכולה להיות סכנה (בגלל פרעה דלעו"ז), הוא

בפנימיות את כל הגילויים הנעלים דעצמותו ית', „דאתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין”⁶⁷.

והטעם ע"ז הוא, כי זוהי התכלית והשלימות דכל סדר השתלשלות, של כל האורות, עד לבחי' פרעה, „אתפריעו כל נהורין” – כי „נתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים”, שבמדידה והגבלה דנשמה בגוף בתחתונים, יהי גילוי העצמות. ולכן ה' „ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה”, שבהיותו נשמה בגוף הוא נכנס אל פרעה דקדושה ומקבל את הגילויים הכי נעלים מעצמותו ית', ש„אתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין כו”.

ה. עפ"ז יובן ג"כ מדוע „בא אל פרעה” הוא הקדמה והתחלת הגאולה,

[נוסף לפירוש הפשוט, שע"י „בא אל פרעה” דלעו"ז נעשה ביטול ושבירת קליפת פרעה כפי שהוא בתקפו בארמון המלך⁶⁸, שזוהי התחלת הגאולה – ישנו בזה ענין עיקרי]:

השלימות דגאולת מצרים היא – להביא את מתן תורה (למלאות את הכוונה דדירה בתחתונים –) גילוי העצמות („אנכי”) למטה לבני" נשמות

61 ננחומא יתרו ח. במדב"ר רפ"ו. וראה גם מכילתא (הובא בפרש"י) עה"פ יתרו כ, טו. ובכ"מ.

62 יתרו יט, ו.

63 בעה"ט עה"פ. וראה אגדת בראשית פע"ט [פ].

64 ראה יומא יח, א. וש"נ. רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ה.

65 תצוה כח, ב.

66 ויש לומר, שבדרגת הספירות, „כבוד” ו„תפארת” (מלכות ותפארת, הכוללות כל הספירות) הם ע"ד בלי גבול וגבול, כידוע שתפארת (ו"א) הוא „קצה אוא"ס”, ומלכות (שרגלי' יורדות) הוא מקור לעולמות ביע (תו"א תרומה פא, א). ובבגדי כהונה שהם „לכבוד ולתפארת” נעשה חיבור שניהם יחד.

67 ויש לומר, שזוהו הפירוש ב, והקל נשמע בית פרעה”, כמבואר בזהר שם (בהמשך לזה ש„בית פרעה” הוא „ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין כו”), „ובג"כ קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין בגין לאנהרא להווא קול דאקרי קל בלא ו"א” – שהגילוי דפרעה (שענינו קול ודיבור – ראה אוה"ת וישב (כרך ו') תתרכד, ב) מאיר גם בדרגת משה שהוא „כבוד פה וכבוד לשון” („קל בלא ו"א”), לעשותו קול (בוא"ו), שהאור בא בגילוי בכלי הפה.

68 ראה בארוכה ד"ה בא העת"ר (המשך תערי"ב ח"ב ע' תתמא). תש"ד (ע' 127). שה"ש ננשי"א ח"א ע' 274 ואילך. וש"נ.

ועאכו"כ במצוות, שלכל מצוה יש מדידה והגבלה (ריבוי פרטי הדינים (והידורים) בכל מצוה לפי ענינה) – הרי המדידה והגבלה גופא ד„כל נהורין“ („גר מצוה ותורה אור“) באופן ד„אתפריעו“ למעלה ממדידה והגבלה [ע"ד „והי מספר גו' אשר לא ימד ולא יספר מרוב“⁷¹, וע"ד „מקום ארון אינו מן המדה“⁷²].

ומזה לומדים גם בעבודתו של יהודי מקבל התורה והמצוות, שגם כפי שהוא נמצא נשמה בגוף למטה, עם כל המדידות וההגבלות הקשורות בזה, צריך להיות באופן דלמעלה ממדידה והגבלה, לא רק מצד חלק הנשמה שלו ש„נשמה שנתת בי טהורה היא“⁷³ ולמעלה מהגבלת הגוף, אלא אפילו כפי שנמצא למטה במדידה והגבלה אמיתית (בגופו הגשמי), בו הוא זקוק ל„ואתה משמרה בקרבי“⁷⁴ – יכול וצריך להיות אצלו „בא אל פרעה“, דאתפריעו כו' מיני' כל נהורין“, שהוא מקבל „כל נהורין“, ויתירה מזו – שהגבול שלו עצמו הוא באופן ד„אתפריעו“, למעלה ממדידה והגבלה.

והטעם ע"ז הוא, כי „ישראל וקובי"ה כולא חד“ – לא רק מצד נשמתו למעלה (או חלק מנשמתו), אלא כל מציאותו – כנשמה בגוף יחד – היא „כולא חד“ עם הקב"ה, כביכול, כי העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכלולו.⁷⁴

וכמוכן גם מהפס"ד (וכדעת הרמב"ן⁷⁵) שתכלית שלימות השכר (ובמילא) שלימות כל הענינים הוא דוקא לנשמות

נכנס בפנימיות לפרעה דקדושה ומקבל את הגילויים הכי נעלים מעצמותו ית', ש„אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו“⁷⁶.

ועי"ז שהי' כן אצל משה, נמשך הכח לכל בני, שיוכלו לקבל את הגילוי דמתן תורה, כשנפעל החיבור דגבול ובלי גבול, „אתפריעו כל נהורין“ ד„גר מצוה ותורה אור“⁷⁶, ש„כל נהורין“ (גבול) הם באופן ד„אתפריעו“ (בלי גבול),

כידוע שתורה ומצוות מצד עצמן הן בעצם למעלה ממדידה והגבלה (חכמתו ורצונו של הקב"ה⁶⁹). והחידוש בזה הוא – שלא רק כפי שהם מצד עצמם, אלא גם כפי שיורדים למטה (במ"ת) במדידה והגבלה, וקיומם ושלמותם תלוי' דוקא במדידה והגבלה – הרי המדידה והגבלה שלהם גופא היא למעלה ממדידה והגבלה: הן בתורה – הן תורה שבכתב שיש לה הגבלה: מספר מסויים של אותיות וכו', והן תורה שבעל פה שלימודה צריך להיות דוקא בשכלו והבנתו המוגבלת של האדם (שדוקא אז אפשר לברך ברכת התורה)⁷⁰,

67 וי"ל שמה נמשך הכח גם ל„בא אל פרעה“ כפשוטו, כדי לבטל ולשבור קליפתו, שהרי תוקף הקליפה בא מהקב"ה, שלכן נאמר (בהמשך ל„בא אל פרעה“), „כי אני הכבדתי את לבו“ (ולכן דחיל ממנו משה), והכוונה פנימית בזה היא – כדי לבטל הקליפה ויהי' יתרון האור כו' (סד"ה בא העת"ר), ולכן ע"י „בא אל פרעה“ בשרשו בקדושה – גילוי „כל נהורין“ מעצמותו ית', נעשה גם הכח ל„בא אל פרעה“ (יחד עם הקב"ה) להלחם עמו („לאגחא בי' קרבא“) ולבטלו מכל וכל, שזהו רק „ביבילתו ית' שהוא כל יכול“ (אוה"ת וראו ע' רלא. ד"ה ראה נתתיך תרל"א, עזר"ת ע' קלד), תשט"ו. וראה לקו"ש חט"ז ע' 74 ואילך.

68 משלי ו, כג.

69 נתיא פ"ד ואילך.

70 הל' ת"ת לאדו"ו ספ"ב. וש"נ.

71 הושע ב, א.

72 יומא כא, א. וש"נ.

73 נוסח ברכות השחר.

74 כתר שם טוב בהוספות סקט"ז. וש"נ.

75 שער הגמול בסופו. וראה הנסמן בסה"מ

מלוקט ח"ה ע' קסה הערה 126.

להיות „וינצלו“ (בכדי לקיים את הבטחת ה' לאברהם⁸² „ואחרי כן יצאו ברכוש גדול“), מדוע זה ה' צריך להיות דוקא באופן של שאילה [הם היו יכולים ליטול את הכלים בשעת מכת חושך, וכיו"ב] ודוקא בנשיאת חן?⁸³

ויש לומר הביאור בזה: כיון שהכוונה דגאולת מצרים היא כדי לפעול דירה בתחתונים, אם כן, השלימות בזה היא (לא בדרך שבירה, אלא) דוקא כאשר גשמיות העולם גופא, עד שהמנגד עצמו (המצריים), „מסכים“ ברצונו⁸⁴ לסייע (עד כמה שאפשרי) לגאולה.

[הן אמת, שבמקום שלא עוזרת דרך אחרת מאשר ביטול ושבירת המנגד – כמו שהי' ע"י מכות מצרים – צריך להיות כך הסדר בלית ברירה כביכול; אבל לאחרי זה, איפה שרק הדבר אפשרי, מחפשים שיהי' דוקא בדרכי נועם כו'.]

שזה נעשה הכנה לשלימות הענין דדירה לו יתברך בתחתונים בגאולה האמיתית והשלימה, כשגם ה„נחש“ – „תנין הגדול“ (פרעה) – יהיה „שמש גדול“⁸⁵ לקדושה⁸⁶.

י. אבל בגאולת מצרים לא היתה שלימות בירור התחתון, כמובן מזה שהי' צריך להיות „כי ברח העם“⁸⁷, „בחפזון

בגופים בתחיית המתים (ולא לנשמות בלי גופים, כדעת הרמב"ם⁸⁶). ואדרבה – לע"ל הנשמה ניוזנית מן הגוף⁸⁷.

ט. ע"פ הנ"ל יובנו ג"כ דברי משה לפרעה בהמשך הפרשה⁸⁸ „גם אתה נתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו“, ואח"כ – ציווי הקב"ה למשה „דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם“⁸⁹, ולאח"ז חוזרת התורה על כך כשבנ"י קיימו זאת בפועל: „ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים גו' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלו וינצלו את מצרים“⁹⁰ [נוסף על הפעם הראשונה הכתובה בפ' שמות⁹¹. נמצא שהתורה חוזרת על זה שלש פעמים!],

דלכאורה אינו מובן; מדוע נוגע לגאולת מצרים ש„גם אתה נתן בידינו גו'“, ושה„וינצלו את מצרים“ יהי' דוקא באופן ד„וישאלו“, ויתירה מזו – דוקא מתוך חן, עד שהקב"ה עצמו מוודא שכן יהי' („וה' נתן את חן העם בעיני מצרים“)? כאשר בנ"י יצאו ממצרים, לאחרי מאות שנות שעבוד, היו צריכים למצוא דרכים לברוח משם מה שיותר מהר, ולא להתעכב כד... למצוא חן בעיני המצריים?! אפילו אם הי' צריך

(82) לך לך טו, יד.

(83) וראה נחלת יעקב פרשתנו (י, כב), שהנשיאת חן בעיני מצרים נעשתה מזה שהמצריים ראו שבנ"י לא לקחו מעצמם הכלים בעת מכת חושך.

(84) וכבר שקו"ט במפרשים בגדר נתינה זו – ראה לקו"ש חכ"א ע' 12 ואילך. חכ"ד ע' 87 ואילך. וש"ב.

(85) ראה סנהדרין נט, ב.

(86) ומעין זה נעשה ע"י הפיכת התנין למטה, ע"ד אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' (צפני"ג, ט. אוה"ת וארא ע' קצה).

(87) בשלח יד, ה.

(76) הל' תשובה פ"ח ה"א.ב. פיה"מ סנהדרין פ' חלק ד"ה ועתה אהל.

(77) המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' ריש. וראה גם סה"ש תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב תיג, ב. ובכ"מ.

(78) יו"ד, כה.

(79) יא, ב"ג.

(80) יב, לה"ל.

(81) ג, כא"כ.

בקרב הארץ"⁹⁷.

וביאָרצייט בכל שנה ושנה נוספת עלי' שלא בערך בנשמת בעל ההילולא (שהו הטעם לאמירת קדיש ביום היאָרצייט בכל שנה⁹⁸), ועלי' „בעילוי⁹⁹ אחר עילוי¹⁰⁰”.

ובסגנון פרתנו: ביום יו"ד שבט נעשה אצל בעל ההילולא - משה רבינו שבדורנו (כידוע¹⁰¹ שאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא¹⁰²) - „בא אל פרעה”, „דעייל לי' קביה אדרין בתר אדרין” („בעילוי אחר עילוי”) אל פרעה דקדושה, „דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין”. ובכל שנה - ועד"ו בשנה זו - נוספת בזה עלי' נעלית יותר, עד - שלא בערך.

והגילוי של „בא אל פרעה” אצל נשיא הדור - ש„הנשיא הוא הכל¹⁰³” - נמשך ומתגלה למטה ו„פועל ישועות בקרב הארץ”, אצל כל אנשי הדור (ובפרט מצד בחי' משה שבכא"ו מישראל¹⁰⁴), נשמות בגופים דוקא.

ובפרט שדורנו זה - כפי שאמר בעל ההילולא - הוא הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, שדור זה (דעקבתא דמשיחא) הוא גלגול מהדור דיוצאי מצרים¹⁰⁵, במילא מתחזקת יותר ההשוואה של בעל ההילולא נשיא דורנו (משה שבדורנו) למשה שבדורו -

יצאת מארץ מצרים⁸⁸, כי הרע היה עדיין בתוקף כו'⁸⁹ (כמובן גם מזה שלאחר מכן „וירדוף (מצרים) אחרי בני ישראל⁹⁰”, ויצי"מ לא נשלמה עד ש„ויראי ישראל את מצרים מות על שפת הים⁹²”).

שלימות ברור העולם תהי' דוקא בסוף גלות זה האחרון, בגאולה האמיתית והשלימה, „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”, שלכן היציאה מהגלות לגאולה תהי' באופן ש„לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכוון⁹³”, כי „את רוח הטומאה אעביר מן הארץ”, ולכן יצאו מהגלות (בוריוזות, אבל) באופן דמנוחת הנפש ומנוחת הגוף, בתכלית השלימות והבריאות - נשמות בגופים, ועוברים מיד (בלי הפסק כלל) לחיים נצחיים של נשמות בגופים בגאולה האמיתית והשלימה (תכלית ושלימות השכר, כנ"ל).

יא. הענין הנ"ל שייך גם ליו"ד שבט, יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, המתברך⁹⁴ (בשנה זו) משבת פ' בא אל פרעה [וההסתלקות היתה (בשנת ה'שי"ת) בשבת פ' בא עצמה]:

ידוע שביום ההילולא של צדיק עולה נשמתו למעלה, יחד עם „כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו⁹⁵”, וזה „מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל⁹⁶ ישועות

88 פ' ראה טו, ג.

89 ראה תניא פל"א (מ, ב).

90 בשלח יד, ה.

91 שם, ל.

92 שעד אז היתה אימת מצרים עליהם (שהרי

„איקטורין שלח עמהם” - פרש"י בשלח יד, ה, ממכילתא עה"פ). וראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' רכו הערה 16.

93 ישע"י נב, יב.

94 ראה זח"ב סג, ב, פח, א.

95 תניא אגה"ק סי' ז"ך (קמו, א-ב).

96 תהלים עד, יב.

97 אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

98 ראה לקו"ש חכ"ו ע' 329 הערה 15.

99 ל' האגה"ק בביאור לסי' ז"ך (קמו, א).

100 ראה לקו"ש שם ע' 329 ואילך. ו"ש"נ.

101 זח"ג רעג, א. תקי"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

102 ובב"ר פנ"ו, ז; ואין דור שאין בו כמשה.

103 פרש"י חוקת כא, כא.

104 תניא רפמ"ב.

105 שער הגלגולים הקדמה כ. ל"ת וספר

הליקוטם להאריז"ל שמות ג, ד.

בגוף, כפי שהי' אצל בעל ההילולא תיכף ומיד ממש כש"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹¹¹.

יתירה מזו: גם בחיים חיותו בעלמא דין סבל בעל ההילולא יסורים גשמיים, שפעלו גם על עניניו הרוחניים, כולל – שבשנותיו האחרונות הי' אצלו בדוגמת המצב ד"כבד פה וכבד לשון" אצל משה רבינו... וזה פעל בנוגע לאופן אמירת החסידות והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה...

ועד כדי כך, שאפילו רופאו (שהי' גם פרופסור, שזוהי מעלה נוספת לגבי סתם רופא) שאל אותו בטענה – היתכן שיסוריו התבטאו דוקא בכח הדיבור שלו, באופן כזה שלא יוכל למלאות את שליחותו בעולם כרצונו?! הוא – בעל ההילולא – זה שמרעיש (קאָכט זיך) כה חזק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה. הקב"ה הי' צריך איפוא לתת לו את מלוא האפשרות לבצע זאת במידה המירבית, ובמילא הי' צ"ל שיוכל למשול ולשלוט על כח הדיבור שלו, שע"י דיבור (בעיקר) מפצים תורה ויהדות (ע"י אמירת מאמרי חסידות, ונתינת הוראות וכו'). ואדרבה: מכיון שמרעיש (קאָכט זיך) כ"כ בעבודה זו, הי' צ"ל אצלו (לא רק שלילת המציאות דמניעות ועיכובים בערך לאחרים, אלא אדרבה –) יותר כחות בענין זה מאשר לאנשים אחרים!

היתכן – שאל הרופא – שמבלי הבט על כל זה, רואים בדיוק ההיפך – שיסוריו גופו פעלו בכח הדיבור בגשמיות, שזה השפיע גם בפשטות (כביכול) בדיבור במאמרי חסידות שלו וכיו"ב, שבפשטות הענינים הדבר פעל שהי' בזה מיעוט (בכמות) מהראוי להיות, הן בהתפשטות

כמאחז"ל¹⁰⁶ שמשה,, הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון".

וכמדובר כמ"פ, שלנשיא דורנו יש שייכות מיוחדת לגאולת כלל ישראל (של דור זה וכל הדורות) בגאולה האמיתית והשלימה, כמרומז בשמו ,,יוסף יצחק": ,,יוסף על שם שעתיד הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל. . . כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב¹⁰⁷ והי' ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו וגו'¹⁰⁸ ו"יצחק" – על שם ,,כל השומע יצחק לי"¹⁰⁹, ששלימות הצחוק והשמחה תהי' בגאולה (או ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה"¹¹⁰), כפי שראו בפועל בעבודתו והנהגתו של בעל ההילולא שהצטיינה בכך שהיתה דוקא מתוך שמחה.

הפלא בזה חזק יותר בהתחשב בכך שהי' בעל יסורים גשמיים ל"ע, עד כדי כך שהשפיעו גם על עניניו הרוחניים (כדלקמן).

ומזה מובן עוד יותר, איך ה"אתפריעו כל נהורין" אצל בעל ההילולא (ובפרט ביום ההילולא), כולל בהנהגתו מתוך שמחה, נמשך לכאו"א מבני ולכל בני" דבורנו, שכשמות בגופים יוכלו לקבל את האורות הגדולים.

יב. מבלי הבט על כך שאצל בעל ההילולא הגילוי בפועל ד"בא אל פרעה" כעת, הי' כפי שנמצא נשמה למעלה מהגוף. וע"פ המדובר לעיל בארוכה, מובן, שתכלית השלימות בזה היא דוקא כש"אתפריעו כל נהורין" מתגלה בנשמה

106 ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. ש' הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.
107 ישע"י יא, יא.
108 שמו"ר פ"א, ז.
109 וירא כא, ו.
110 תהלים קכו, ב.

111 ישע"י כו, יט.

„אהרן אחיך יהי נביאך“, ע"י הביטוי בדיבור בפועל (באופן ד, הקול נשמע בית פרעה), ובשפע רב, דברי תורה והוראות וכו' דבעל ההילולא, עד שדורנו זה הוא הדור בו מתקיים - ותיכף ומיד ממש - „שלח נא ביד תשלח“¹¹³, שע"י משיח צדקנו מתמלא בשלימות גילוי האורות בכלי הדיבור (כנ"ל ס"ו).

[וי"ל, שזה מרומז גם בר"ת של „מיד" - משה, ישראל (הבעש"ט), דוד (מלכא משיחא): שלימות עבודתו של משה ועבודת הבעש"ט (הכולל כל רבותינו נשיאינו, עד לנשיא דורנו) נפעלת ע"י דוד מלכא משיחא, „שלח נא ביד תשלח“].

יג. ויש לומר שענין הנ"ל מרומז גם בקביעות יו"ד שבט בשנה זו - ביום הרביעי בשבוע, שבו „נטלו המאורות אבל בו ביום נתלו המאורות, נתלו בתי"ו"¹¹⁴:

ביום זה היתה הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר (נטלו המאורות). אבל לא באופן שנשאר „נטלו" ח"ו, אלא מה „נטלו" נעשה מיד נתלו „שני המאורות הגדולים"¹¹⁵ באופן נעלה יותר - כידוע שע"י הסתלקות נעשה עלי"ו וגילוי נעלה יותר (מבחי' „אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"¹¹⁶), ואו הנשמה „אשתכה בכלהו עלמין יתיר מבחיהו"¹¹⁷; וע"י

הדיבור שלו באמירת מאמרי חסידות, והן בהתפשטות דברי חסידות שלו בכתב (כי אם הי' אומר יותר מאמרים, היה מתוסף גם „הזרה" של המאמרים, וגם ברשימות שבכתב).

ואע"פ שלא שייך לשאול שאלות על הנהגת הקב"ה בעולמו, ובפרט עם נשיא הדור, ולא שייך לומר „איך הי' צריך להיות", ו„איך לא הי' צריך להיות" - אעפ"כ, קבע הקב"ה את הסדר ש„איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן"¹¹², שישתדלו להבין בשכל אנושי של כל יהודי „לפי כחן".

ובפרט בנדו"ד - שאין זו רק שאלה ע"פ שכל (של רופא), היתכן שנשיא הדור לא יכול למלאות את שליחותו כרצונו, אלא שזה גם מתאים ע"פ התורה - כמובן מזה שמשה טען להקב"ה „כבד פה וכבד לשון אנכי", „ואני ערל שפתיים", ולכן „שלח נא ביד תשלח", ענה לו הקב"ה מיד: „אנכי אהי עם פיך", ולא הסתפק בזה, אלא גם - ש„אהרן אחיך . . יהי לך לפה", שע"י אהרן יצאו דברי משה בדיבור גשמי ממש!

ויש לומר, שמה שהי' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, ה"ז ע"ד מה שהי' אצל משה בדורו (כנ"ל ס"ו): מכיון שעוד לא נגמרה שלימות הברירה, לכן „הדיבור הוא בגלות" (ומשה מצ"ע הוא למעלה מהגילוי בדיבור), והקב"ה לא ריפא אות, אלא עשה נס ש„ואנכי אהי עם פיך", יהיו דבריו נכונים;

והתיקון ומילוי הדבר בתכלית השלימות נפעל - בכחו של בעל ההילולא - ע"י הנשמות בגופים, נשמות בריאות בגופים בריאים, של דורנו, הדור התשיעי, שבכוהנו לפעול את תפקידו של

113 ראה בארוכה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 97 (לעיל ע' 52) ואילך.

114 לקו"ד ח"א מב, סע"א ואילך. וראה ז"ח בלק ד"ה אראנו (גה, ב).

115 בראשית א, טז.

116 ראה תניא פכ"ז ולקו"ת ר"פ פקודי (מוח"ב קכת, ב, ועוד). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. וראה ד"ה באתי לגני השי"ת פ"א.

117 זח"ג עא, ב. הובא ונת' באגה"ק סכ"ז וביאורה (קמו, א ואילך).

112 במדבר פ"ב, ג.

הדורות שלפנ"ז, עי"ז ש, הקיצו ורננו שוכני עפר", ובעל ההילולא בראשנו.

חידושו של דורנו לגבי הדורות שלפני זה - רואים בפועל בעבודת הדור: בדורנו זה נוסף עד שלא בערך לגבי הדורות שלפנ"ז בעבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, הן בריבוי השפע (הספרים הנדפסים וכו'), והן בעשיית כל העולם, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, כלי לקבלת האורות הגדולים, הן בנוגע לבנ"י - ע"י התרי"ג מצוות, והן בנוגע לאוה"ע - ע"י הפצת השבע מצוות בני נח¹²¹, כך שמאירים את כל העולם עם "נר מצוה ותורה אור" באופן ד, "אתפריעו כל נהורין", שכל אחד יכול לקבל את האור כנשמה בריאה בגוף בריא,

עד שרואים בפועל (כמדובר כמ"פ לאחרונה) שאומות העולם ככו"כ מדינות מסייעים לבנ"י בעבודתם (ע"ד ויותר מכפי שהי' ביציאת מצרים), עד שגם במדינה היא שהיתה סגורה ומסוגרת ריבוי שנים, ולא נתנו ליהודים לצאת ממנה ולא איפשרו להם לקיים תומ"צ בשלימות וכו' - הרי לאחרונה נשתנתה מן הקצה אל הקצה, וכעת לא זו בלבד שמאפשרים ליהודים להתנהג כרצונם, ומאפשרים להם לצאת משם, אלא עוד יותר - מסייעים להם בכך.

עד שרואים כיום בפועל, שנוסף לזה שבנ"י עומדים, "הכן כולכם" לגאולה, גם אוה"ע עומדים, "הכן כולכם" שבנ"י יצאו כבר מהגלות וילכו לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

ונשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, באים מיד לתכלית השלימות ד, "בא אל

חסידיו ותלמידיו המקושרים אליו כנשמות בגופים כאן למטה בדור התשיעי (תשיעי בת"י, ע"ד התי"ד, "נתלו" לגבי הטי"ת ד, "נטלו") - נפעלת גם למטה השלימות ד, "נתלו המאורות", "אתפריעו ואתגליין מינ"י כל נהורין" כנשמה בגוף למטה.

מזה מובן החידוש דדורנו - הדור התשיעי לגבי כל הדורות שלפני זה, עד לדור שלפנ"ז (דור השמיני): מכיון שהגאולה לא באה אז בפועל, ה"בא אל פרעה" (הגילוי ד, "אתפריעו כל נהורין" למטה) לא הי' בתכלית השלימות כנשמה בגוף בריא (היתה הסתלקות הנשמה מן הגוף, וגם הנשמה בגוף היתה במצב ש, "הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ דדורנו זה - הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה - נעשה תומ"י, "נתלו המאורות", שלא זו בלבד שלא חסר ח"ו במאורות הגדולים דגילוי תושב"כ ותושבע"פ¹¹⁸, אלא אדרבה - נוספת בזה שלימות נעלית יותר [לא באופן ד, "כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב", להיותו למעלה מזה], באופן שכנשמות בגופים מקבלים בפנימיות, "אתפריעו כל נהורין" ש, "נתלו" עתה, עי"ז שמישה צדקנו בא מיד, "שלה נא ביד תשלח", וילמד תורה את כל העם כולו¹¹⁹, עד "תורה חדשה מאתי תצא"¹²⁰,

וזה פועל את השלימות והעלי' דכל

118 ראה של"ה בהקדמתו טז, סע"א. מס' שבועות שלו קצא, א. וראה לקו"ת שה"ש יא, ד. אוה"ת בראשית יד, א. לו, סע"ב. במדבר ע' מו. מג"א ע' ב'שמא (בהוצאת תש"נ - ע' קמט). נ"ך ע' ריו. ועוד. וראה לקו"ש ח"ל ע' 10 ואילך.

119 ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.

120 ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

121 ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

הענינים בשלימות (והגם שיהודי נמצא נשמה בגוף בעולם הזה הגשמי, הרי מצד הנשמה והרוחניות לא מורגש חושך העולם), משא"כ מצד גשמיות הענינים של הגוף, שם בעיקר נרגש ההעלם והסתר, ובמילא - ה"ז מעורר את הגעגועים לגאולה באופן חזק עוד יותר.

והחידוש בגאולה הוא בכך, שהגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" יהי גם בגשמיות העולם הנראה לעיני בשר, במקום וזמן גשמי, שיעשה דירה לו ית' בתחתונים. ואדרבה: בזה מתבטאת השלימות גם ברוחניות (שלכן לע"ל הנשמה ניוונית מן הגוף), משום כך הגאולה בגשמיות תביא גאולה בכל העולמות והדרגות למעלה.

טו. ונבוגע לפועל:

בעמדנו בימי ההכנה ליו"ד שבט, יום ההילולא של נשיא דורנו - כשנספת עלי' בנשיא הדור כ"ק מו"ח אדמו"ר, ועל ידו - בכל אנשי הדור, נשי הדור וטף הדור - צריך כל יהודי בדורנו, אנשים נשים וטף, לקבל החלטות טובות בנוגע לכל הענינים שתבע בעל ההילולא, החל מ"גר מצוה ותורה אור", לימוד התורה (תושב"כ ותושבע"פ) וקיום המצוות בהידור, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להוולת - העבודה והפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, באופן ד"בא אל פרעה", לעשות כל יהודי לכלי לקבלת "אתפריעו כל נהורין" ד"שני המאורות הגדולים", תושב"כ ותושבע"פ, נגלה תורה ופנימיות התורה,

כולל ובמיוחד - ע"י ההוספה בלימוד תורתו של בעל ההילולא עצמו וקיום הוראותיו.

וכל זה בהדגשה - שכל אחד יקבל על עצמו שהלימוד בתורתו של בעל ההילולא ישלים וימלא גם מה שנחסר בהתפשטות והפצת המעינות בגלל המניעה ועיכוב

פרעה" בגאולה האמיתית והשלימה, שלימות הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין", והי' לך הוי' לאור עולם"¹²².

יד. מזה מובן הלימוד עתה מ"בא אל פרעה":

דובר כמ"פ, שכבר "כלו כל הקיצין"¹²³ וכבר סיימו הכל, והגאולה היתה צריכה לבוא כבר מזמן, ומפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל עדיין לא באה.

מזה מובן, שעכ"פ כעת, צריכה הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: זהו הזמן הכי נעלה (העכסטע צייט) לגאולה האמיתית והשלימה!

ולהעיר, שבלשון "הזמן הכי נעלה" (העכסטע צייט) מרומז תוכן הגאולה - ש"זמן", הקשור עם מדידה והגבלה (ועבר הוא ועתיד), נעשה "הזמן הכי נעלה", באופן שאין למעלה הימנו. ז.א. שהגבול (זמן) עצמו נעשה בלי גבול (הכי נעלה), עד שמתאחדים ממש, ע"ד המדובר לעיל בענין "אתפריעו כל נהורין".

ואדרבה: עיקר ההדגשה בזה היא על הגבול של זמן גשמי ("זמן") - כי ברוחניות (עד לדרגות "הכי נעלות") יש כבר שלימות הענינים עד לשלימות דגאולה (רוחנית), העיניים הרוחניות של יהודי רואים כבר את הגאולה; כעת צריך רק לפתוח את העינים הגשמיות, שגם הם יראו את הגאולה כפי שהיא בגלוי לעיני בשר בזמן הזה.

וכמובן גם בפשטות: עיקר הבקשה והגעגועים לגאולה הם לא כ"כ מצד הרוחניות והנשמה, כי מצד רוחניות הענינים הנשמה היא בשלימות וכל

(122) ישע"י ס, יט.

(123) סנהדרין צז, ב.

את האוכל¹²⁵, שעייזו יכול המאכל להגיע גם לאחרים שאינם יכולים לקבל יותר מאשר פירורים קטנים.

ועד"ז בנוגע לנשי ובנות ישראל:

בין המצוות המיוחדות של נשי ובנות ישראל - הוא ענין הדלקת נרות שבת קודש ויום טוב. שזהו גם מהידושי דורנו - שניתוסף ריבוי גדול דנשי ובנות ישראל המדליקות נרות שבת קודש ויו"ט, ועייזו מאירים את בתיהם ואת העולם ב"נר מצוה ותורה אור", עד לאופן ד"אתפריעו כל נהורין".

כנראה בפשטות, שכאשר מדליקים נר נעשה כל החדר מואר באור הנר. ולהיות נר קדוש, שבירכו עליו, ה"ה מאיר את כל החדר בקדושה - ע"ד הענין ד"אתפריעו כל נהורין".

[משא"כ מצוות אחרות, יכולות להיות באופן שמצוה אחת מחולקת מחברתה. וכדיוק לשון חז"ל¹²⁶ "מלאין מצוות כרמון": הוא אכן מלא מצוות, אבל הם מחולקות זו מזו ומכוסות בקליפה, בדוגמת הגרעינים ברימון].

ועפ"ז מובן ג"כ, איך עייזו נש"ק דנשי ובנות ישראל מתוסף בקיום המצוות דכל בני ביתם, גם של הבעל והבנים. וכפשטות הענין: הדלקת נרות שבת היא הפתיחה שמכניסה את השבת לפני כל בני הבית, ורק לאח"ז באים תפלות השבת והקידוש של האנשים. ועד"ז בכללות יותר - כמאמר הגמרא¹²⁷ שעייזו הדלקת

בכה הדיבור דבעל ההילולא, הן עייזו לימודו הפרטי בדיבור והן בהפצת המעינות חוצה לאחרים.

טז. ובפרטיות יותר - בעל ההילולא התמסר לכל סוג מבנ"י לפי ענינו כפי שראו את הפנים הצהובות והשמחות שהראה בעל ההילולא לכאור"א מבנ"י, אנשים נשים וטף - אנשים לפי ענינם, נשים - לפי ענינן, וטף - לפי ענינם.

ובזה הוא אחד מהידושי של נשיא דורנו, שבשנותיו האחרונות בפרט מסר נפשו על הפצת התורה והיהדות - ובמיוחד לימוד התורה והנינוך - דנשי ובנות ישראל ושל טף בישראל (דבר חידוש לנשיא בישראל).

והגם שמצינו דוגמתו בגדולי ישראל בשנים שלפנ"ז [כידוע ממכתביהם וכיו"ב], ה"ז לא התקבל אצל כולם, ואפילו אלו שנתקבל אצלם ה"ז הי' עם כמה הגבלות; משא"כ פעולותיו של בעל ההילולא התפשטו והגיעו לריבוי מקומות בעולם, והולך ומתפשט, ועייזו נוסף שלא בערך בלימוד התורה דנשי ובנות וטף בישראל.

מזה ישנה ההוראה - שחזיקו הפעולות בקשר ליו"ד שבט צריך להיות עם כל הסוגים בבנ"י, אנשים נשים וטף, וכל סוג - לפי ענינו. והדגשה מיוחדת על פעולות עם נשי ובנות ישראל וטף, שנוסף לעבודתם בעצמם נפעלת עייזו הוספה גם בעבודת כל בני הבית, כולל האנשים:

ייחודם של הטף הוא בכך שמתחכים אותם קמעה קמעה, לפי הכלים שלהם, באופן שיוכלו לקבל. ובלשון הכתוב¹²⁴ - שיוסף (ועד"ז יוסף בדורנו) הכין "לחם לפי הטף". ונוסף לזה: טבע הטף לפרר

125 ראה פסחים י, ב. - וראה מפרשים עה"פ ויגש שם (לק"ט, רא"ם ושפ"ח לפרש"י), דהו הדגשת הכתוב, "לחם לפי הטף", כי מצד טבעם לפרר, צריך ליתן להם יותר משיעור אכילתם. וראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 209 הערה 47.

126 חגיגה בסופה. וש"ב.

127 שבת כג, ב.

124 ויגש מז, יב.

ובכללות - שע"ז יתוסף עוד יותר בגילוי הנשמה בבחי' שושנה, המקבלת מהקב"ה הנקרא שושן¹³², עד שנעשית התאחדות גמורה ד"ישראל וקוב"ה כולא חד".

יח. ויהי רצון, שע"י עצם קבלת ההחלטות בקשר עם יו"ד שבט - כולל, שכל אחד משתתף בכל הפעולות והמנהגים הקשורים עם יו"ד שבט, החל מהתוועדות שעורכים בכל מקום ביום זה, ובשבוע שלפניו ושלאחריו -

שעוד לפני זה יהי', הקיצו ורננו שוכני עפר", ובעל ההילולא בראשנו, ותיכף ומיד ממש, בפירוש הממשי של "ממש" - כידוע¹³³ שצדיקים קמים בתחה"מ מיד, וחוגגים יחד איתו את יום ההילולא,

ותיכף ומיד ממש נעשה, בשלח פרעה את העם¹³⁴, "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"⁹⁰ - שיוצאים מהגלות והולכים לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, ולקדש הקדשים,

ה' ימלוך לעולם ועד¹³⁵.

נרות שבת קודש, זוכים לבנים תלמידי חכמים, "דכתיב כי נר מצוה ותורה אור . . ע"י נר מצוה דשבת . . בא אור תורה"¹²⁸.

ויש לומר שזה מרומז גם בגימטריא של "נר"¹²⁹ - רמ"ח מצוות עשה תדורים ומונהגים ע"י שני הקוים דאהבה ויראה.

יו. ובכללות - הלימוד מכך הוא, שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"אתפריעו כל נהורין", שכל מציאותו חדורה ב"נר מצוה ותורה אור", והוא עושה את עבודתו עם נשמה בריאה בגוף בריא, בדוגמת כהן גדול שהוא שלם בכל (כנ"ל ס"ח).

ואפילו אם ישנו ח"ו הפסק וירידה "ברגע קטן עזבתיך"¹³⁰, שחסר אב או אם ר"ל (מכיון שהגאולה עדיין לא באה בפועל) - הרי זו ירידה צורך עלי', רק כדי להגיע לדרגא נעלית יותר בגילוי ד"בא אל פרעה", הן בנשמה, ועוד ועיקר - בבני ביתה, הבנים ובעיקר הבנות, שיראו למלאות ולהמשיך לעשות את עבודתה בחיים, ברוח שהחדירה בהם ע"י חינוכם, כי ע"י "זרעה בחיים", "אף היא בחיים"¹³¹.

(132) ראה זח"ג קו, א. סה"מ תקס"ח ע' צ. וראה ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך שושנה. וש"נ.

(133) זח"א קמ, א.

(134) ר"פ בשלח.

(135) שם טו, יח.

(128) פרש"י שם.

(129) ראה זח"ב קסו, ב. לקו"ת בהעלותך לג,

ג. שלח מד, ד. ובכ"מ.

(130) ישע"י נד, ז.

(131) ראה תענית ה, ב.

משיחות ש"פ בא (ו' שבט) וש"פ בשלח (י"ג שבט) ה'תשנ"ב

– ע"ד מעלת נשי ובנות ישראל תחיינה בדורנו זה –

„שהן היו שם בראשונה והאנשים נטפלו להן“.

ונוסף על הקדימה בזמן, גם (ובעיקר) קדימה בתוכן ובמעלה: במתן-תורה – שהנשים לא רצו ליתן ולא נתנו זהבם לעשיית העגל¹⁰ (שלא השתתפו בחטא העגל שהוא ההיפך דמ"ת), ובנדבת המשכון – כמ"ש¹¹, „וכל הנשים גו' טו את העוים“, „היא היתה אומנות יתירה שמעל גבי העוים טוין אותן“¹².

ועוד ועתה והוא העיקר¹⁴ – שייכותן המיוחדת להגאולה:

אמרו חז"ל¹⁵, „בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים“, ועד"ז בנוגע לגאולה העתידה לבוא, עלי' נאמר¹⁶, „כימי צאתך מארץ

א. מהתידושים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בעל ההילולא דעשירי בשבט – התעסקותו והתמסרותו לפעול ולהשפיע גם על נשי ובנות ישראל – בעניני יהדות, תורה ומצוות¹ (כולל ובמיוחד תורת החסידות²), ויתירה מזה, שפעולתו בזה היתה ע"י הדגשת מעלתן המיוחדת של נשי ישראל, שכל אחת מהן היא „עקרת הבית“, ובכחה וביכלתה לפעול על כל בני הבית, גם הבנים והבעל³.

והמקור לזה – כמבואר במשיחתו הידועה⁴ ע"ד קדימת הנשים לאנשים בענינים עיקריים דכלל ישראל:

במתן-תורה – כמ"ש⁵, „כה תאמר לבית יעקב“, „אלו הנשים“, ואח"כ „ותגיד לבני ישראל“, „האנשים“. ובנדבת המשכון („ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“) – כמ"ש⁶, „ויבאו האנשים על הנשים“,

(9) רמב"ן עה"פ.

(10) פרדר"א פמ"ה. ועוד.

(11) נוסף לכך שהוהב שלא רצו ליתן לעשיית העגל – נתנוהו ובשמחה לעשיית המשכון (שבזה מודגש יותר סירובן ליתן לעשיית העגל).

(12) שם, כו.

(13) פרש"י שם, „למען יהי בטווי זהר נוסף כי בהרבה מן הפשוטים ימעט קצת מטוב איכותם כאשר יעקרו ממקום גדולם“ (ספורנו עה"ג), וכן המעלה ד, טהרה גמורה (ע"ז) שיהי' הטווי' בעל חי דלא שייך טומאה כלל מחיים“ (חדא"ג מהרש"א לשבת צח, ב). ועו"ל, שע"ז היתה נדבת המשכון ממין חוץ, כמעלת קרבן ממין החי* לגבי קרבן ממין הצומח (ראה לקו"ש חט"ז ע' 452).

(14) שהרי הטעם דקדימתן במ"ת ובנדבת המשכון שייך גם בכל הדורות שלפנ"ז.

(15) סוטה יא, ריש ע"ב.

(16) מיכה ז, טו.

(1) אף שבדורות שלפנ"ז היתה עיקר ההתעסקות עם האנשים, ובאמצעותם באה ההשפעה גם לנשים.

(2) כיון שבלימוד תורת החסידות תלוי קיום המצוות העיקריות שהיובן תמיד – אמונת ה' ויחודו, אהבתו ויראתו כו'.

(3) ובלשון חז"ל – „נשים במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא כו' ונטרין לגבריהו כו'“ (ברכות ז, א. וש"ג).

(4) לקו"ד ח"ג בסופו (תקעא, ב ואילך).

(5) יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י עה"פ.

(6) תרומה כה, ח.

(7) כולל גם הדיקדוק, „ושכנתי בתוכם“, „בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד“* (כמובא גם בהמשך ההילולא (בתחלתו)).

(8) ויקהל לה, כב.

(* ויתירה מזה – שבקרבן כפשוטו בטלה חיותו קודם ההקרבה ע"ג המזבח, משא"כ בנדודי, שהקרבן הוא בהבאת הנדבה, ובעת ההבאה הי' חי (אלא שאח"כ גזוהו לצורך עשיית המשכון).

(* כולל גם כל אחת (ראה סד"ה ועשו לי מקדש תש"ד. תשנ"ז).

המאמר שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר ללמדו בעשירי בשבט ה'שי"ת (יום ההילולא שלו), ד"ה באתי לגני אחותי כלה, הוא, בקשר ל"יאצ"ט כבוד אמו זקנתו הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע זי"ע²² (ביו"ד שבט), והמשכו בד"ה היושבת בגנים, הוא בקשר ל"יאצ"ט כבוד אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע זי"ע²³ (בי"ג שבט²⁴) - שבוה מודגש הקשר והשייכות דההילולא שלו (גמר ושלימות עבודתו) עם היאַרצייט של נשים צדקניות בישראל (זקנתו ואמו²⁵), נשותיהם של נשיאי ישראל (אדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר מהורש"ב).

ומודגש גם בהתחלת המאמר - „באתי לגני אחותי כלה“²⁶ - המעלה והחביבות של כנסת ישראל („אחותי כלה“) אצל הקב"ה²⁷, ודוגמתו בכנסי" עצמה, מעלת וחביבות הנשים, כידוע שהקב"ה וכנסי" הם בדוגמת איש ואשה²⁸.

וכן בתוכן המאמר - „באתי לגני . . . לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה“, המשכת וגילוי אלקות למטה להיות לו ית' דירה בתחתונים ע"י העבודה דכנסי" - שבענין זה יש מעלה מיוחדת אצל נשי

מצרים אראנו נפלאות“, שתהי' בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור, כמארוז¹⁷ „אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור“. ובפרט ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל¹⁸ שדור הגאולה העתידה הוא גלגול של הדור שיצא ממצרים, ועפ"ו, הנשים הצדקניות שבדורנו שבזכותן נגאלים, הן הן הנשים הצדקניות שבזכותן יצאו ממצרים.

וכיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר נשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו - השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לפעול ולהשפיע ביותר על הנשים, כדי למהר ולזרו את הגאולה בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו.

ולהוסיף, שמעלתן של נשי ישראל מודגשת (לא רק בהבאת הגאולה, אלא גם ובעיקר) בהגאולה עצמה - כידוע ומבואר בספרי קבלה וחסידות¹⁹ שלעתיד לבוא תתגלה מעלת ספירת המלכות (מקבל, אשה) ששרשה למעלה מכל הספירות (משפיע, איש), כמ"ש „נקבה תסובב גבר“²⁰, „אשת חיל עטרת בעלה“²¹.

ב. ויש לומר, שענין זה מודגש גם בקשר ובשייכות ליום ההילולא שלו - גמר ושלימות עבודתו בחיים חיותו בעלמא דין;

22 לשון הכותרת למאמר (סה"מ תשי" ריש ע' 111).
 23 לשון הכותרת למאמר (שם ריש ע' 119).
 24 בשנת תש"ב - לפני חמישים שנה (וראה לקמן הערה 109).
 25 ולהעיר, שהיאצ"ט של בתו, הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא, הוא בתוך עשרה ימים ל"ג שבט - כ"ב שבט.
 26 שה"ש ה, א.
 27 ועד"ז בהתחלת המאמר „היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני“ - מעלת כנסי" לגבי המלאכים שבאים לשמוע קולה של כנסי" בבתי כנסיות ובתי מדרשות.
 28 ועל זה מיוסד כל שיר השירים.

17 י"ל ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).
 18 עשר הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר הליקוטים שמות ג, ד.
 19 ראה תו"א ס"פ ויגש. לקו"ת שה"ש מה, ב. ובכ"מ.
 20 ירמ"י לא, כא.
 21 משלי יב, ד.

שבישראל³⁶ (אשר השלימו נפשם בתורה ובמצוות³⁷). ועוד ועיקר, שה"סילוק" הוא בשביל עלי' גדולה יותר (באין-ערוך) שתהי' בעולם התחי', "הקיצו ורגנו שוכני עפר"³⁸, והצדיקים ("שושנים") בראשם, נשמות בגופים בעוה"ז הגשמי, שבו יהי' הגילוי דעיקר שכינה, דירה לו ית' בתחתונים, בגאולה האמיתית והשלימה³⁹.

ג. ויש לקשר זה גם עם פרשת השבוע (ובפרט שההסתלקות היתה ביום הש"ק שבו קורין כל הפרשה כולה) – פרשת בא⁴⁰:

בפירוש "בא אל פרעה" איתא בזהר⁴¹ "דעייל לי קב"ה (למשה) אדרין בתר אדרין כו", ודוגמתו בנוגע לפרעה דקדושה, "דעייל לי קב"ה (למשה) אדרין בתר אדרין" להדרגא הכי נעלית ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴².

36) ולהעיר מהשייכות ד"שושנים" ליאצ"ט של הרבנית הצדקנית מרת רבקה – כדאיתא במדרש (שהש"ר שבהערה 34), "למה היא (רבקה) דומה כשושנה בין החוחים". ולהוסיף ע"ד הרמז – שהאותיות "ששנה" ישנם בשמה של הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה.

37) פי' יפה קול וידי משה שם.

38) ישעי' כו, יט.

39) להעיר ממארו"ל (שהש"ר שבהערה 34) "מה שושנה זו אינה אלא לריח, כך לא נבראו הצדיקים אלא לגאולתן של ישראל... מה שושנה זו מתוקנת לשבתות וימים טובים כך ישראל מתוקנים לגאולה של מחר" (יום שכולו שבת וכולו טוב).

40) נוסף לכך שפרשת בא היא הפרשה דיציאת מצרים – ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים" (כני"ל ס"א).

41) ת"ב לד, א.

42) זח"א רי, א. וראה בארוכה שה"ש תשנ"ב ח"א ע' 281 (לעיל ע' 225) ואילך.

פשוט פ"ו, והנקודות דשם אלקים הם ע', ביחד הוא תרניו, מספר שוש"ן" (רשימת אממ"ר ע"ד שמו המאטר והגלות – נדפסה בהתחלת לקוטי לוי"צ לחז"א. ועוד).

ישראל²⁹, כידוע³⁰ שאצל האמהות מודגשת הירידה לברר עניני העולם יותר מאשר אצל האבות שמצד עצמם הם למעלה מהעולם, ופעולתם (של האבות) בעולם באופן המתאים היא ע"י האמהות דוקא³¹.

בסגנון אחר קצת: גמר ושלמות עבודתו של נשיא הדור (ביום ההילולא שלו) הוא גם גמר ושלמות עבודת הדור כולו (שהרי "הנשיא הוא הכל"³²), וכיון שדור זה הוא דור האחרון, ה"ז גמר ושלמות כללות העבודה דכנסת ישראל (אשה) לעשות לו ית' דירה בתחתונים ("באתי לגני... עיקר שכינה בתחתונים").

ולהוסיף, שבנוגע לכללות הענין דסילוקן של צדיקים (יאצ"ט והילולא) בגמר ושלמות עבודתם נאמר "דודי³³ ירד לגנו (ע"ד "באתי לגני") גו' ללקוט שושנים"³⁴, "לסלק³⁵ את הצדיקים

29) להעיר שהמשכת השכינה למטה ("באתי לגני") היתה ע"י מתן-תורה ועשיית המשכן (כמבואר בהמשך הענין) – שבשניהם קדמו הנשים לאנשים (כני"ל ס"א).

30) ראה שה"ש תשמ"ט ח"א ס"ע 84 ואילך. וש"ב.

31) וטעם הדבר – כיון ששרשם של האמהות הוא למעלה מהאבות, ע"ד סוף מעשה במחשבה תחלה, כפי שיתגלה לעתיד לבוא ש"נקבה תסובב גבר", "אשת חיל עטרת בעלה" (וראה לקמן ס"ז). 32) פרש"י חוקת כא, כא.

33) שה"ש ו, ב.

34) כידוע שכנסת ישראל נקראת בשם "שושנה" – "כשושנה בין החוחים כן רעיית בין הבנות" (שה"ש ב, ב. וראה שהש"ר עה"פ. ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך שושנה (ע' קצו ואילך). וש"ב), והקב"ה (בזמן הגלות) נקרא בשם "שושן" (ראה שה"מ תקס"ח ע' צ. לקוטי לוי"צ לחז"ב ע' מד).

35) שהש"ר עה"פ. ועוד.

(* נשמות אלקים, במילוי ויד"ן ש', וברבוע ר',

בגימטריא „נר“.

ולהעיר, שמצות הדלקת נר שבת היא בכניסת השבת, ויתירה מזה, שכניסת וקבלת השבת היא ע"י הדלקת נר שבת (לפני תפלת ערבית דהבעל)⁵⁰ - שבוה מודגש הסך-הכל דכללות העבודה בכל ימי השבוע להאיר את העולם ב„נר מצוה ותורה אור“.

ועד"ז בנוגע לכללות עבודתו של נשיא דורנו (כללות העבודה דכנס"י בדורנו) בעניני „נר מצוה ותורה אור“ - שהסך-הכל (גמר ושלמות) הוא (א) ביום הש"ק⁵¹, שכניסתו ע"י הדלקת נר שבת, (ב) ובשבת פרשת בא אל פרעה, „דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין“.

ועוד ועיקר - שזוהי ההכנה לתכלית השלימות ד„נר מצוה ותורה אור“ („כמצות רצונך“⁵²) באופן „דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין“ - כפי שיתגלה לעתיד לבוא, „ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים“⁵³.

ד. ויש להוסיף, שמעלתן של נשי ישראל מודגשת גם בפרשת בשלח - כהקביעות בכמה שנים שיום ההילולא חל בשבוע דפרשת בשלח⁵⁴:

בפרשת בשלח מסופר אודות שירת הים - „אז ישיר משה ובני ישראל וגו“⁵⁵, ולאח"ז „ותקח⁵⁶ מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל

ובזה מרומז הקשר והשייכות להסתלקות של נשיא הדור, משה רבינו שבדור⁴³ - עלייתו לדרגא הכי נעלית ד„אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין“ בעת ההסתלקות⁴⁴.

ועוד ועיקר - ש„אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין“ („בא אל פרעה“) הוא הסך-הכל דכללות העבודה בחיים חיותו בעלמא דין להאיר את העולם ע"י העבודה בעניני התומ"צ, „נר מצוה ותורה אור“⁴⁵.

וגם בענין זה מודגשת השייכות לנשי ישראל - שהרי אחת המצוות העיקריות שניתנו לנשי ישראל היא מצות נר שבת וי"ט, „נר מצוה (ותורה אור)“⁴⁶ גם בפועל ובגלוי, מצוה כללית שכוללת כל המצוות, כידוע⁴⁷ שרמ"ח מ"ע (רמ"ח אברין דמלכא) עם ב' ידים (ב' הקוין הכלליים דאהבה ויראה⁴⁸ שעל ידם נעשה קיום המצוות בשלימות⁴⁹)

43 ראה תקו"ז תס"ט. ב"ר פנ"ו, ז.

44 ולהעיר, שענין ההסתלקות אינו סילוק ח"ו, שהרי, „צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין (גם בזה העולם המעשה) יתיר מבחיוהי“ (זח"ג ע"א, ב. תניא אנה"ק סו"ך וביאורה), כי אם, כלשון הזהר (ראה זח"ב קכח, ב), „אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין“ (כמובא במאמר ההילולא), „שהוא בחי' גילוי אור הסוכ"ע . . . בבחי' רוממות“ (תו"א ס"פ ויקהל, עיי"ש).

45 משל"ו, כג.

46 ראה זח"ב קסו, א: „נר מצוה, מאי נר, דא נר דאיהי מצוה דנשין זכין ב' ואיהי נר דשבת“. ולהעיר משבת כג, ב: „הרגיל בנר הווין ל' בנים תלמידי חכמים“, „דכתיב כי נר מצוה ותורה אור, ע"י נר מצוה דשבת . . . בא אור דתורה“ (פרש"י שם).

47 זח"ב שם, ב. וראה לקו"ת בעלותך לג, ג. שלח מד, ד. ובכ"מ.

48 נוסף לכך שאהבה ויראה הם ב' מצוות פרטיות מרמ"ח מ"ע.

49 שעל ידם „פרחא לעילא“ (תקו"ז ת"י כה), תניא פ"מ. ובכ"מ.

50 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרס"ג ס"ז. וש"נ.

51 להעיר, שדוד מת בשבת (שבת ל, סע"א ואילך).

52 ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. ועוד.

53 תמיד בסופה.

54 ולהעיר שהמאמר השני דהמשך ההילולא ניתן לייג שבט שחל בפרשת בשלה.

55 טו, א.

56 שם, כ"כא.

„גואל זו מרים על שם המירור“ (דלכאורה מירור וגאולה הם ענינים הפכיים) – שהגאולה היתה עי"ז שמרים הרגישה וכאבה ביותר את מרירות הגלות.

ובהקדם דרשת חז"ל⁶⁴ על הפסוק „ותקח מרים הנביאה אחות אהרן גו“, „אחות אהרן ולא אחות משה . . שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן (ועדיין לא נולד משה) ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל . . וכיון שהשליכוהו ליאור עמד אבי' וטפחה על ראשה אמר לה בתי היכן נבואתך, היינו דכתיב⁶⁵ ותצב אחותו מרחוק לדעה (מה יעשה לו), לדעת מה יהא בסוף נבואתה“ – שנבואתה של מרים היתה על הגאולה („יושיע את ישראל“), ומאז היתה מצפה בכליון עינים מתי תקיים נבואתה („ותצב גו' מרחוק . . לדעת מה יהא בסוף נבואתה“), וככל שנתמשך הגלות התממרה על אריכות הגלות, ועד כדי כך שהמרירות על הגלות מודגשת בשמה שמורה על מהותה („מרים על שם המירור“).

ועי' המרירות על הגלות („מרים על שם המירור“) והצפי' והתשוקה להגאולה („ותצב גו' לדעה מה יעשה לו“) זכו ישראל להגאולה („העמיד הקב"ה גואל זו מרים“), שאז נתקיימה נבואתה של מרים.

[ולהוסיף, שענין זה מודגש גם ברחל⁶⁶ – שכאשר בני' גלו מארץ ישראל, „יצאת⁶⁷ רחל על קברה⁶⁸ ובוכה ומבקשת

הנשים אחרי' בתופים ובמחולות ותען להם מרים שירו לה' וגו'⁶⁷, שבוה מודגשת מעלת הנשים על האנשים, שהשירה שלהן היתה מתוך שמחה יתירה, „בתופים ובמחולות“, ועד כדי כך, ש„מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים⁶⁸“.

ובביאור טעם הדבר ששירת הנשים (מרים) היתה בשמחה גדולה יותר – יש לומר⁶⁹:

איתא במדרש⁷⁰ ש„מרים על שם המירור“, שעיקר קושי השעבוד באופן ד, ומררו את חייהם גו' בפרך⁷¹ הי' משנולדה מרים (במשך פ"ו⁷² שנה, ארבע שנים לפני לידת משה), ולאח"ו (ועי"ז) „העמיד הקב"ה גואל זו מרים⁷³“.

ויש לומר הביאור בדברי המדרש

(57) להעיר משמו"ר פכ"ג, זו „קדמו שרים אלו ישראל אחר נוגנים אלו המלאכים בתוך עלמות תופפות אלו הנשים שהן קלסו באמצע כדכתיב ותקח מרים הנביאה“, היינו, ששירת הנשים היתה לפני שירת המלאכים*, והמלאכים הקשיבו לשירת האנשים והנשים – ע"ד „חברים מקשיבים לקולך גו“.

(58) פרש"י עה"פ.

(59) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 139 ואילך.

(60) שמו"ר רפכ"ו. שהש"ר פ"ב, יא.

(61) שמות א, יד.

(62) כמנין שם אלקים שממנו נמשך ההסתר פנים (אוה"ת שמות ס"ע ת. ועוד).

(63) ולהעיר ממש"ב ביוכבד ומרים*, ויעש להם בתים“, „כהונה ולוי' מיוכבד ומלכות ממרים“ (שם, כא ובפרש"י), „זו בא ממרים“ (שמו"ר פ"א, יז), ונמצא, שגם הגאולה העתידה לבוא ע"י משיח צדקנו, מורע דוד, היא ע"י מרים.

(* וביל"ש תהלים רמז תשצט – ב' דעות בזה.

(* ראה שהש"ר פ"ד, ה (ב): „הרועים בשושנים . . מרים ויוכבד הן הן חיותיהן של ישראל והיו רועות את ישראל שלכם רך כשושנים“.

64) מגילה יד, א. וש"נ.

65) שמות ב, ד.

66) ולהעיר שכנסת ישראל נקראת ע"ש רחל

(תניא פמ"ה. ובכ"מ).

67) פרש"י יחי מה, ז. וראה בארוכה לקו"ש

ח"ל ע' 236 ואילך.

68) ויתירה מזה – שמסרה נפשה שלא להקבר

עם יעקב (ושאר האבות והאמהות), אלא „בדרך

(מרים ונשי ישראל), מ"מ, לא מפטירין בשירת אנשים (כבשביעי של פסח שמפטירין בשירת דוד⁷⁵), אלא בשירת נשים (שירת דבורה). ומהטעמים לזה⁷⁶ – כיון ששירת הנשים (מרים) היתה באופן נעלה יותר משירת האנשים, „בתופים ובמחולות“ (כנ"ל).

וע"פ הידוע שההפטרה קשורה עם ענין הגלות (ש, גזרו שמד על ישראל שלא יקראו בתורה וקראו בנביאים מענין הפרשה⁷⁷) – יש לומר, שהדגשת מעלת הנשים בהפטרה („ותשר דבורה“) עיקרה בנוגע לזמן הגלות⁷⁸, היינו, מעלת עבודתן של נשי ישראל הצדקניות (ע"ד ובדוגמת דבורה) בזמן הגלות, שבשכרן ובזכותן יוצאים מן הגלות אל הגאולה⁷⁹.

ו. ובפרטיות יותר – שבהתחלת

עליהם רחמים, שנאמר⁶⁹ קול ברמה נשמע גוי' רחל מבכה על בני' מאנה להנחם גוי', והקב"ה משיבה יש שכר לפעולתך נאום ה' וגוי' וישבו בנים לגבולם⁷⁰].

ולפי ערך גודל המרירות על הגלות („מרים על שם המירור“) היתה גודל השמחה על הגאולה („לפום צערא אנרא"ו⁷¹) – „ותקח מרים גוי' את התף בידה גוי' ותצאן כל הנשים אחר' בתופים ובמחולות“.

ועפ"ז יומתק שנבואתה של מרים על הגאולה נאמרה בכתוב בשירת הים – „ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה גוי' ותצאן כל הנשים אחר' בתופים ובמחולות“ – כי, כש„וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים“ ובטלה אימת מצרים מעליהם⁷², נתקיימה נבואתה של מרים על גאולת ישראל בשלימות, ובמילא היתה גם השמחה על הגאולה בשלימות, „בתופים ובמחולות“.

ה. ומעלת הנשים בשירת מרים („בתופים ובמחולות“) מודגשת עוד יותר בהפטרה (סיום הפרשה) – „ותשר⁷³ דבורה“:

אע"פ שבפרשה עצמה קורין שירת האנשים (משה ובנ"י) וגם שירת הנשים

אפרת היא בית להם“, כדי „שתהא לעזרה לבני' כשיגלה אותם נבוראדן והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים“.

(69) ירמ"י לא, יד ואילך.

(70) ולהעיר, שהגאולה היא ע"י דוד – רגל הרביעי שבמרכבה וזח"א רמח, ב. ועוד), שזהו גם ענינה של רחל (מאז"א א, פד. ועוד).

(71) אבות פ"ה מכ"א.

(72) ראה לקו"ש ח"ז ע' 270. וש"נ.

(73) שופטים ה, א.

(74) ולאז"ו מוסיף גם „וברק בן אבינועם“, לפי שדבורה עיקר המעשה“ (פי' הרד"ק עה"פ).

(75) מגילה לא, א.

(76) ראה לקו"ד ח"ד תשא, א. ושם (בסיום הענין): הכל בזכות האשה, הכל ה"י מן העפר.

(77) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רפד.

(78) ולהעיר שבשירת דבורה נאמר „צדקת פרונונו בישראל“ (שם, יא), שרומז על כללות ענין הגלות, כדרשת חז"ל (פסחים פו, ב), „צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיוזן לבין האומות“. ועוד ועיקר – שע"ז באים לשלימות הגאולה באופן ד„פרוזות (פרונונו) תשב ירושלים“ (זכרי' ב, ה. וראה אוה"ת בשלח ע' עתר ואילך).

(79) להעיר ששירת דבורה היא על נצחון המלחמה – תוכן כללות מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות („צדקת פרונונו בישראל“) לנצח ההצלמות וההסתרים כו*, שע"ז נעשה שלימות התענוג והשמחה למעלה, שמתגלה בהגאולה, שזהו"ע „והנצח זו ירושלים“ (נתבאר בארוכה באוה"ת שם). – ולהעיר מביאור ענין הנצח בהמשך ההילולא (פי"א ואילך).

(* ולהעיר מהכפל ד„אנכי“ בשירת דבורה – מצד מעלת התשובה (ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ב ואילך. אוה"ת נ"ך (כך ב') ע' תשמו ואילך).

„שהוא גבוה ואין לו צל (אין לו ענפים למטה⁸⁰) ואין אדם יכול להתייחד שם עמה כמו בבית“) - מעלת הצניעות („כל כבודה בת מלך פנימה⁹⁰“), וכמודגש גם בשירת דבורה: „מנשים באוהל תבורך⁹¹“, „מאן נשים שבאוהל שרה רבקה רחל ולא⁹²“⁹², שזהו היסוד שעליו נשען קיום כל בית ישראל.

ועפ"ז יש לבאר גם סיום ההפטרה „ותשקוט הארץ ארבעים שנה⁹³“, אע"פ ש„אין זה מדברי דבורה אלא מדברי כותב הספר⁹⁴“ - שבוה מרזמו שע"י הנהגתן של נשי ישראל הצדקניות בדרכה של דבורה, זוכים למעמד ומצב ד„ותשקוט הארץ“, ועד לתכלית השלימות ד„ותשקוט הארץ“ בהכניסה לארץ ישראל⁹⁵ בשלימותה (ארץ עשר אומות)⁹⁶ בגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם

ההפטרה⁸⁰ מרומזים הענינים העיקריים שבעבודת נשי ישראל שבכותן באה הגאולה:

א) „ודבורה אשה נביאה אשת לפידות⁸¹“, „מאי⁸² אשת לפידות שהיתה עושה פתילות למקדש⁸³“ („משכן שילה“). ודוגמתו בה „מקדש“ שבביתו של כאו"א מישראל - פעולתן של נשי ובנות ישראל בהדלקת נר שבת⁸⁴ (וי"ו ט) להאיר⁸⁵ את הבית כולו, ועל ידו את הסביבה כולה והעולם כולו, בדוגמת הפתילות למקדש שעשתה דבורה שאירו את המקדש והעולם כולו, „ממנו אורה יוצאה לעולם⁸⁶“.

ב) „והיא יושבת תחת תומר דבורה⁸⁷“, „מאי⁸² שנה אשת תומר . . משום יחוד⁸⁸“

(80) כמנהגנו שמתחילים מ„ודבורה אשה נביאה גו“ (ספר המנהגים חב"ד ס"ע 32).

(81) שם ד, ד.

(82) מגילה יד, א ובפרש"י (בהמשך הסוגיא ע"ד נבואת מרים).

(83) „ובוה וכתה לנבואה ולאור התורה שהיתה שופטת את ישראל“ (חדא"ג מהרש"א שם). וראה הערה הבאה.

(84) „נר מצוה“ שעל ידו זוכים ל„אור התורה“ (כנ"ל הערה 46) - ע"ד שדבורה וכתה „לאור התורה“ (כבהערה הקודמת).

(85) ומרזמו בשם „אשת לפידות“ - „כלפיד אש“ (מצו"ד עה"פ).

(86) ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.

(87) שם, ה.

(88) ושם: „ד"א מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל שבאותו הדור לא הי' להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים*“ וכתדא"ג מהרש"א: „לב אחד של גזעו הולך ביושר מלמטה למעלה, משא"כ שאר אילנות דגם הענפים יש להם לב, והן נוטים לכאן ולכאן“ - דייל שבוה מודגש הקשר עם הפירוש הראשון ש„התומר אין לו ענפים מלמטה“.

(89) חדא"ג מהרש"א שם. וראה הערה הקודמת.

(90) תהלים מה, יד.

(91) שם ה, כד.

(92) נזיר כג, ב. וש"נ. - ובפרש"י עה"פ: „שרה שנאמר בה הנה באוהל, רבקה שנאמר בה ויביאה יצחק האהלה, רחל ולא ש שנאמר בהן ויצא מאוהל לאה וגו“.

(93) שם, לא.

(94) פרש"י עה"פ.

(95) להעיר שמעלתן של נשי ישראל מודגשת גם בהכניסה לארץ - „שהן היו מחבבות את

הארץ“ (פרש"י פינחס כו, סד).

ולהעיר מהשייכות לחמשה עשר שבט, ראש השנה לאילן - שבו מודגשת חביבותה של ארץ ישראל בהמנהג דאכילת פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, „ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש*“ (תמרים).

(96) ראה לך לך טו, יט ובפרש"י.

(* ולהעיר מהשייכות לתומר דבורה - ש„תומר“ הוא אילן של תמרים (דבש תמרים). ולהוסיף, שגם „דבורה“ שייכת לדבש (אף שאין זה דבש תמרים, אלא דבש דבורים).

(* ולהעיר מהשייכות ל„שושנה“ - „מה שושנה זו . . לבה מכוון למעלה, כך ישראל . . לבס מכוון כלפי אביהם שבשמים“ (שהש"ד שבהערה 34).

צדקניות שבדורנו באה הגאולה האמיתית והשלימה, אזי „הן בחיים” (גם ובעיקר) כפשוטו ממש, ובפרט שצדיקים וצדקניות קמים לתחייתם¹⁰¹ („הקיצו ורננו¹⁰² שוכני עפר”) מיד¹⁰³.

ובהדגשה יתירה בשנה זו – ה'תשנ"ב, ר"ת – ההולך ומתפרסם יותר ויותר – ה' תהי' שנת נפלאות בכל, בכל מכל כל – שבה מודגשת מעלת האבות (שנאמר בהם „בכל מכל כל”) ש„הטעימן הקב"ה מעין העולם הבא”¹⁰⁴, כולל ובמיוחד בהדגשת מעלת האמהות („כל¹⁰⁵ אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה”¹⁰⁶), מעין ודוגמת השלימות דלעתיד לבוא ש„נקבה תסובב גבר”, „אשת חיל עטרת בעלה”¹⁰⁷.

ולהוסיף, ששנת הנ"ב (תשנ"ב) קשורה במיוחד עם „גן” (נ"ב עם הכולל בגימטריא ג"ן¹⁰⁸) – „באתי לגני”¹⁰⁹,

„ארבעים שנה”, מ"ם סתומה ד„לטרבה”⁹⁷ המשרה ולשלוש אין קץ”⁹⁸.

ז. ובכנה"ל יש לימוד והוראה ונתינת-כח בעבודתן של נשי ובנות ישראל בדורנו זה:

יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (כולל גם הימים הסמוכים לפניו ולאחריו), שהוא גם יום ההילולא של אמו וקנתו, ובסמיכות אליו גם יום ההילולא של אמו, הוא זמן מסוגל ביותר להוספה ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה של נשי ישראל, שהנהגתן תהי' ברוחן של הרבניות הצדקניות (נשותיהם של הנשיאים) בעלות היאצ"ט, שעי"ז נעשה גם המשך החיים של הרבניות הצדקניות, „מה”⁹⁹ זרעו בחיים אף הן בחיים”¹⁰⁰, ועוד ועיקר, שכיון שבזכותן של נשים

97 (97 ישעי"ט, ו. וראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות התורה אות מ"ם (ב) ס"ע רב ואילך. וש"נ).

98 ועפ"ז וימתק מ"ש בהמשך הכתובים (שם ו, ח), „וישלח ה' איש נביא אל בני ישראל ויאמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל אנכי העליתי אתכם ממצרים וגו'”, „שזה הנביא ה' פינחס . . הוא אליהו . . שהש"י יביאהו בימי הגאולה . . הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא וגו'” (פי' הרלב"ג שם ה, לא).

99 ע"פ תענית ה, ב.

100 ועד"ז בפטירת אשה מישראל* „רח"ל, שכאשר „זרעה בחיים”, שממשיכים בחיים אמיתיים תומו"צ כפי שנתחנכו על ידה, כולל ובמיוחד ע"י הפעולות הנוספות בעניני צדקה וחסד שעושים לעולמינו בשמחה, אזי „היא בחיים”, ועוד ועיקר, שעי"ז ממהרים ומזרזים ופועלים יתכף ש„היא בחיים” כפשוטו ממש, בתחיית המתים (כבפנים).

101 להעיר מהשייכות לפרשת בשלח – „מניין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר אז ישיר . . שר לא נאמר אלא ישיר”, „משמע לעתיד” (סנהדרין צא, ב ובפרש"י). וראה הערה הבאה.

102 רינה (שירה) על שלימות הגאולה בתחיית המתים. – וי"ל שנרמזו גם ב„אז ישיר”, „משמע לעתיד”, שקאי (גם) על השירה ד„שוכני עפר” כשקמים לתחי', „הקיצו ורננו”.

103 ראה חז"א קמ, א.

104 ב"ב טז, ע"ב ואילך.

105 ויומתק יותר – שגם בדיבור לאברהם ע"ד מעלת שרה נאמר „כל”, די"ל, שבוה מרומזו שמעלת שרה על אברהם היא בכלל זה שהטעימו הקב"ה מעין העוה"ב (אברהם דתיב בי' בכל"ו).

106 וירא כא, יב.

107 ראה לקו"ת שה"ש טו, ג. אוה"ת חיי שרה קכג, ב.

108 נוסף לכך שממנה באים לשנת הג"ן.

109 ולהעיר, ששנה זו היא שנת היובל (חמישים שנה) ליאצ"ט של הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע וי"ע (שלקראת היאצ"ט ניתן המאמר ד"ה היושבת בגנים בהמשך ההילולא) – ש„ויבל" קשור עם גאולה (ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. וש"נ).

* הערת המו"ל: ביום ועש"פ בא היתה הלויית הרבנית ריזל (שושנה) ע"ה גוטניק (ובראש המלווים – יבדלצ"ט – כ"ק אדמו"ר שליט"א). וכנראה, שכונת הדברים (ואולי גם הרמז בהמוכר לעיל ע"ד שושנה) היתה למאורע זה.

הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך רגש של צער ומרירות („מרים על שם המירור“) על אריכות הגלות, שבאה לידי ביטוי בהצעקה מקרב ולב עמוק „עד מתי, עד מתי, עד מתי!“... חדורות הן (גם ובעיקר) ברגש השמחה, ושמחה גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בהשירה, מצד גודל הבטחון ש„הנה זה (המלך המשיח) בא“¹¹¹, וכבר בא!

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד ממש שרים כל בנ"י, האנשים והנשים והטף, את השירה העשירית דלעתיד לבוא, שתהי' בלשון זכר („כל השירות כולן קראות בלשון נקבה, כשם שהנקבה יולדת כך התשועות שעברו הי' אחריהם שעבור, אבל התשועה העתידה להיות אין אחרי' שעבור לכך קראה בלשון זכר“), „שירו לה' שיר חדש“¹¹².

שהשלימות בזה היא בגאולה האמיתית והשלימה שאז יהי' הגילוי דעיקר שכינה (דירה לו ית') בתחתונים.

ח. והוראה מיוחדת ועיקרית בנוגע לענין השירה – כמודגש בשירת מרים ושירת דבורה:

כשם שביציאת מצרים „מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים“, כך גם בהגאולה מגלות זה האחרון, שנשי ישראל הצדקניות צריכות להיות מובטחות ובודאי מובטחות הן שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמתחילות תיכף (ברגע) הגלות האחרונים) בהשירה¹¹³ ובתופים ובמחולות, על בוא הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרטיות יותר: ביחד עם התפלה, הבקשה והדרישה מהקב"ה שיביא את

111) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

112) מכילתא בשלח טו, א. וראה בארוכה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 316 (לקמן ע' 256) ואילך.

110) בתכלית הצניעות, כמובן, כהלימוד מדבורה (כנ"ל ס"ו).

**ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שיחיו בכל מרחבי תבל
לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשנ"ב**

הצלחה רבה בכל עניני הילולא דנשיא דורנו ובתר רישא גופא אזיל
האנשים והנשים והטף.

כולל ובפרט התועדויות פעילות ומתוך אהבת ישראל, ביום
ההילולא ובשבת קודש להוי', שבת שירה, ובמצאי שבת,
והמשך שלהן ופירותיהן בכל הימים שלאחריהם,
ויקויים היעוד בספר דוד מלכא משיחא: ויהי נועם ה' אלקינו עלינו
ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו,
ובני ישראל יוצאים ביד רמה,
במהרה בימינו ממש בגאולה האמיתית והשלימה.
בברכה

/מקום החתימה/

ובתר .. אזיל: עירובין מא, א.
והמשך: הפעולה עצמה נמשכת (ונוסף ע"ז) פירותיהן — ומעלה בכאו"א, וכמובן גם מרד"ה
באתי לגני (דההילולא).
היעוד: תהלים צ, י"ז (טו"ב).
ובני .. רמה: תחלת פרשת יום ההילולא (בשלח יד, ח).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל
הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש
כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הו"ח ר' משה הכהן ב"ר שמעון הכהן ע"ה דואק
נדפס לרגל סיום השלושים ביום ד' שבט ה'תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

*

ה"י שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>